

Η Ελληνική Οικονομία: τάσεις και προοπτικές

Νίκος Βέττας

Γενικός Διευθυντής

Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (ΙΟΒΕ)

Καθηγητής Οικονομικών

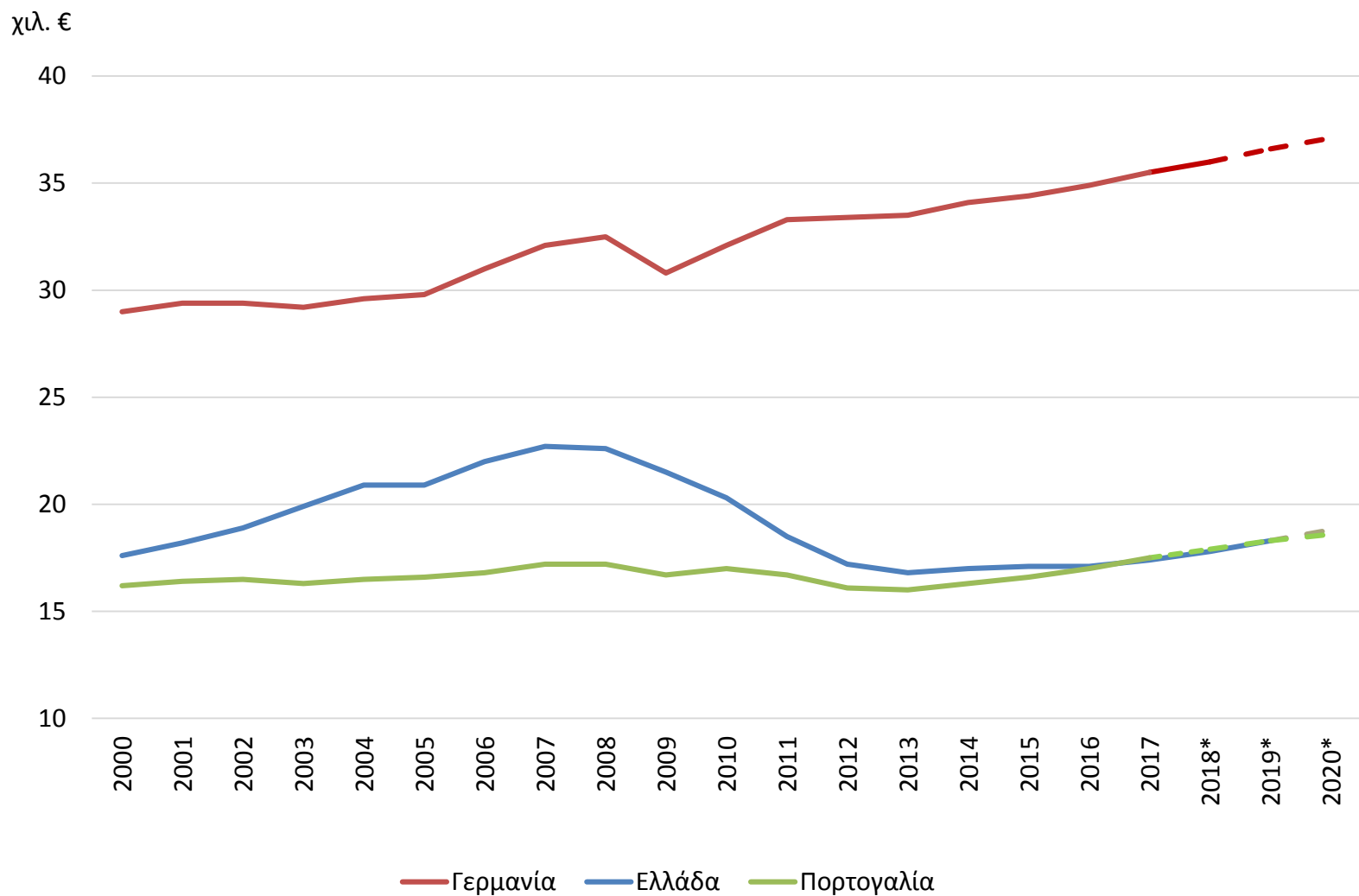
Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών

vettas@iobe.gr

24^ο Banking Forum

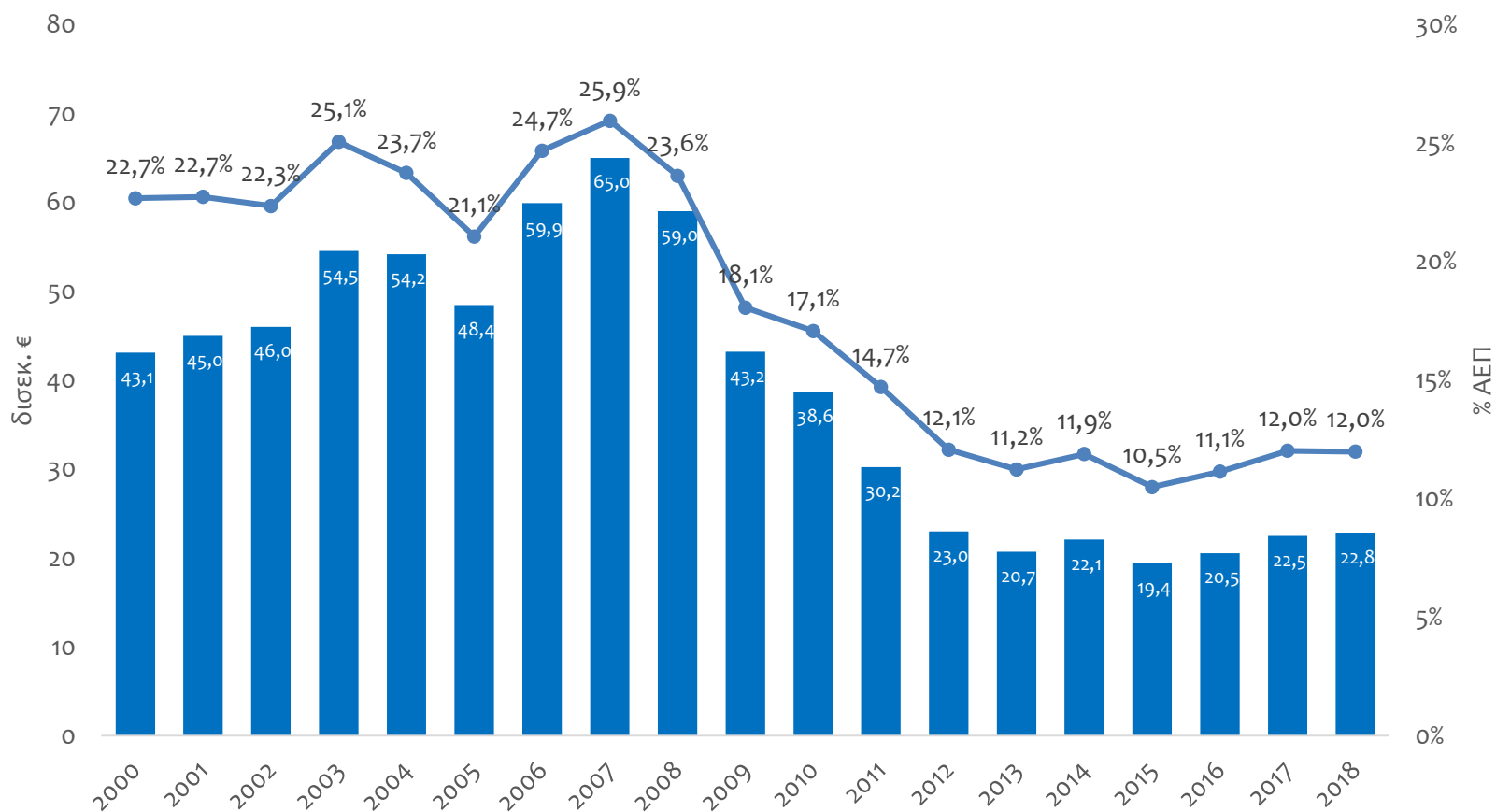
Αθήνα, 9 Απριλίου 2019

Κατά κεφαλήν ΑΕΠ, σταθερές τιμές 2010

*Προβλέψεις
Πηγή: Ameco database, Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Κατάρρευση επενδύσεων

Πηγές: Eurostat/ELSTAT

- Μέγιστο ύψος επενδύσεων το 2007 (€65,0 δισεκ.)
- Υψηλότερες επενδύσεις ως % του ΑΕΠ το 2007 (25,9%)
- Δραματικά χαμηλότερα το 2015 (€19,4 δισεκ. και 10,5% του ΑΕΠ)

Βασικά μακροοικονομικά μεγέθη

(% ετήσια μεταβολή, εκτός εάν αναφέρεται
αλλιώς)

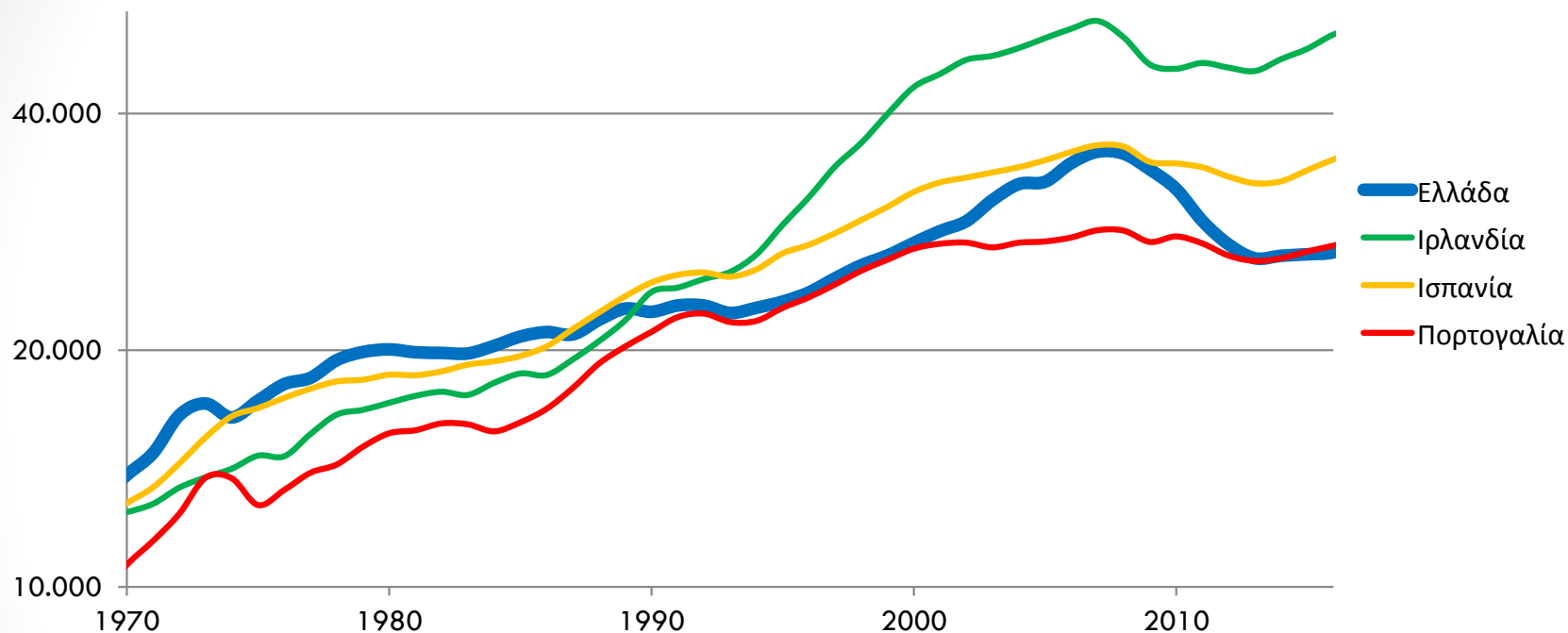
	2009	2014	2017	2018	2019**
ΑΕΠ	-3,1	0,7	1,5	1,9	2,0
Ανεργία (% εργατικού δυναμικού)	9,5	26,5	21,5	19,3	18,0
Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης¹ (% ΑΕΠ)	-15,6	-3,6	0,8	0,6*	0,4
Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών (% ΑΕΠ)	-14,4	-1,6	-1,0	-1,5	-2,0
Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών	1,3	-1,4	1,1	0,8	0,6
Σχηματισμός Πάγιου Κεφαλαίου	-13,7	-2,8	9,4	-12,0	10,0

¹ Περιλαμβάνεται η κρατική βοήθεια στις τράπεζες

* Πρόβλεψη Προϋπολογισμού 2019 **Προβλέψεις IOBE

Πηγές: Eurostat, ΕΛΣΤΑΤ

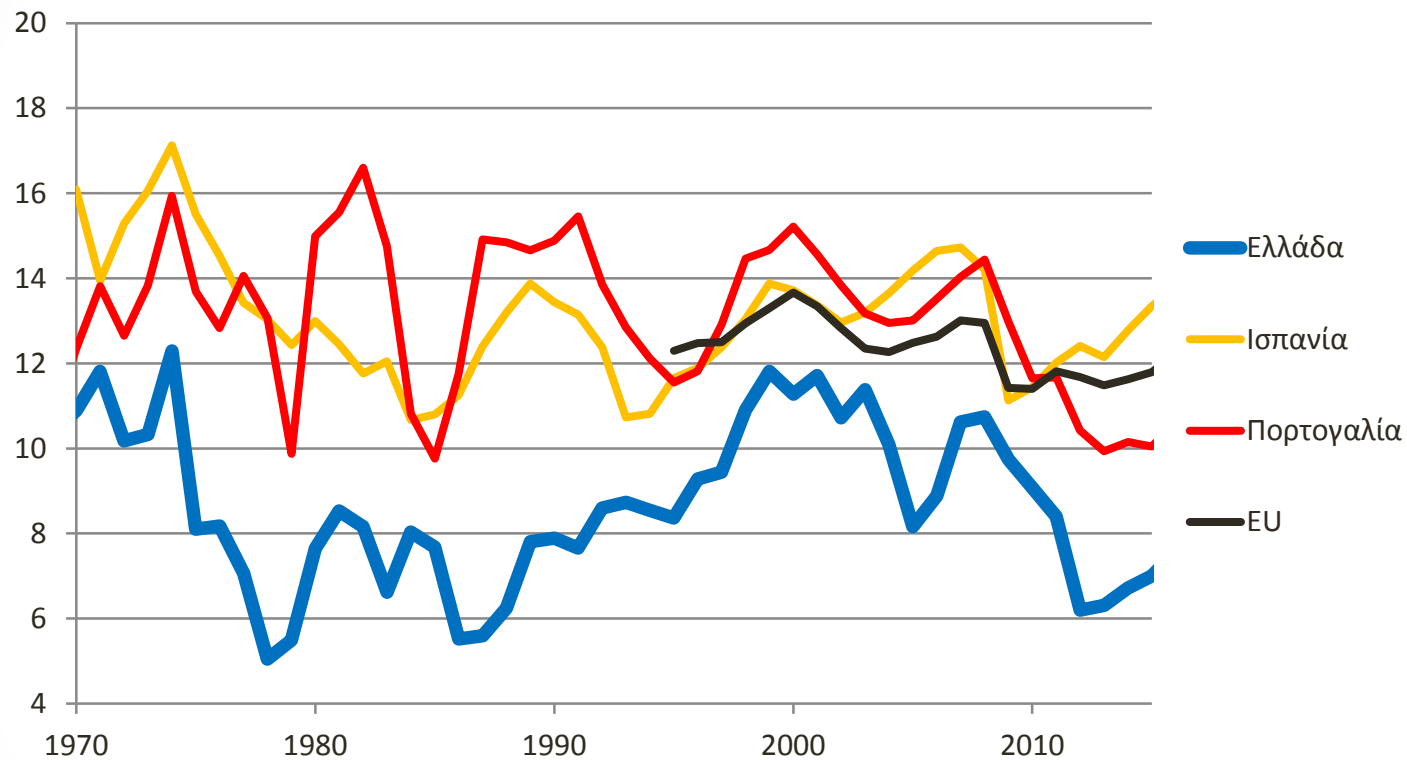
ΑΕΠ κατά κεφαλή (σε όρους αγοραστικής δύναμης και σε δολάρια του 2014)

- Η Ελλάδα καθίσταται μια από τις φτωχότερες χώρες στην ΕΕ.
- ▣ Από 14^η μεταξύ 28 χωρών το 1980, έπεσε σε 24^η το 2018.

Εταιρικές επενδύσεις

Εταιρικές επενδύσεις ως % ΑΕΠ

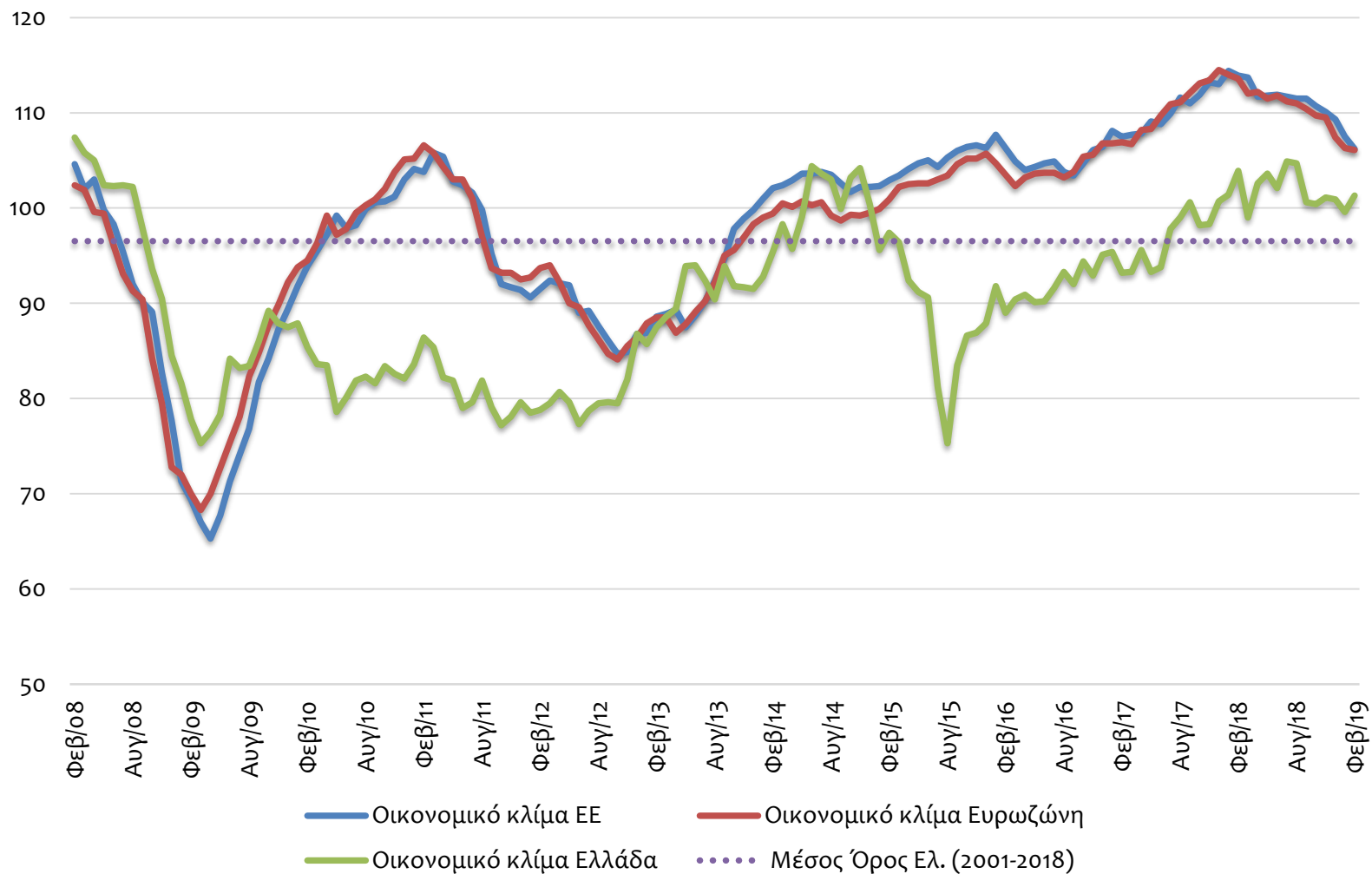

- Οι εταιρικές επενδύσεις στην Ελλάδα είναι χαμηλές.
- Αυξήθηκαν με την προσδοκία εισόδου στο Ευρώ, αλλά μειώθηκαν με την κρίση.

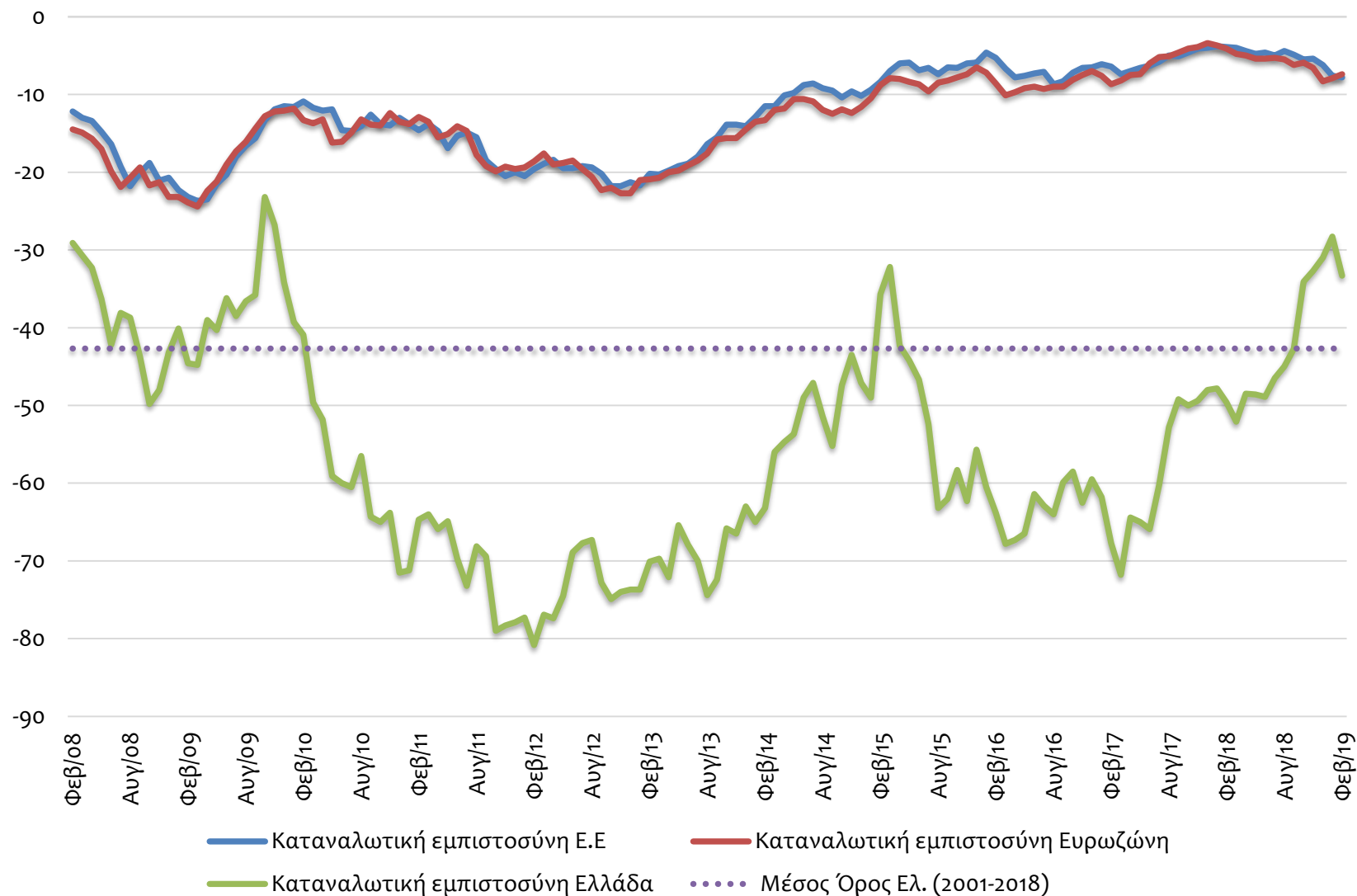
2008-2018: συνοπτική αποτίμηση

- Η οικονομία βρήκε εξισορρόπηση μέσα από τρία διαδοχικά προγράμματα. Αποφεύχθηκε πλήρης κατάρρευση
- Κυρίως μέσω ύφεσης
- Όμως η αναπτυξιακή δυναμική είναι ασθενής
- Χάθηκε η ευκαιρία για βαθιές μεταρρυθμιστικές τομές
- Η ελληνική οικονομία εξακολουθεί να είναι εσωστρεφής και υπερβολικά ρυθμισμένη από το κράτος
- Ασθενώς διασυνδεδεμένη με τις διεθνείς οικονομικές και τεχνολογικές τάσεις

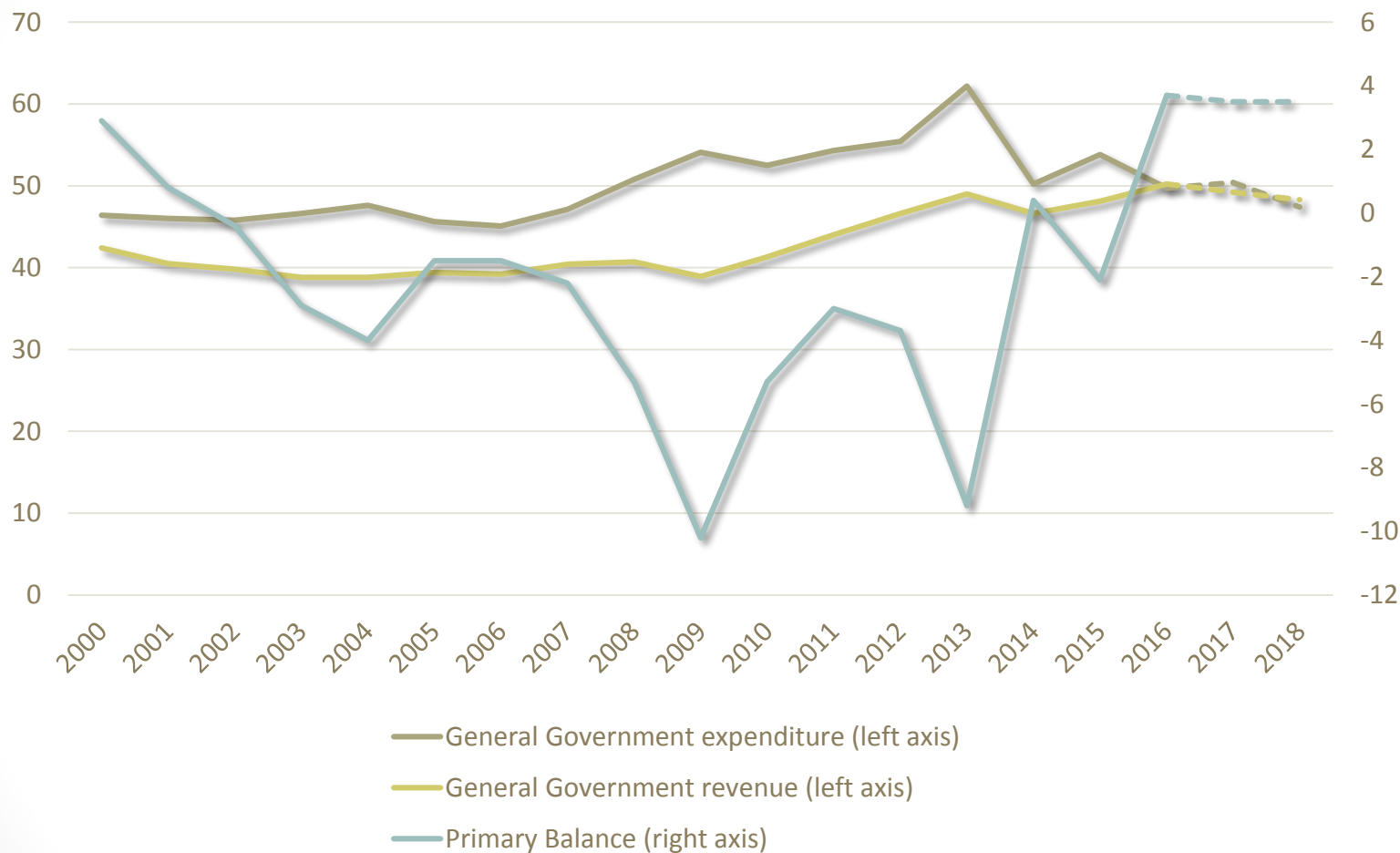
Δείκτης Οικονομικού Κλίματος (IOBE – ΕΕ)

Δείκτης Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης

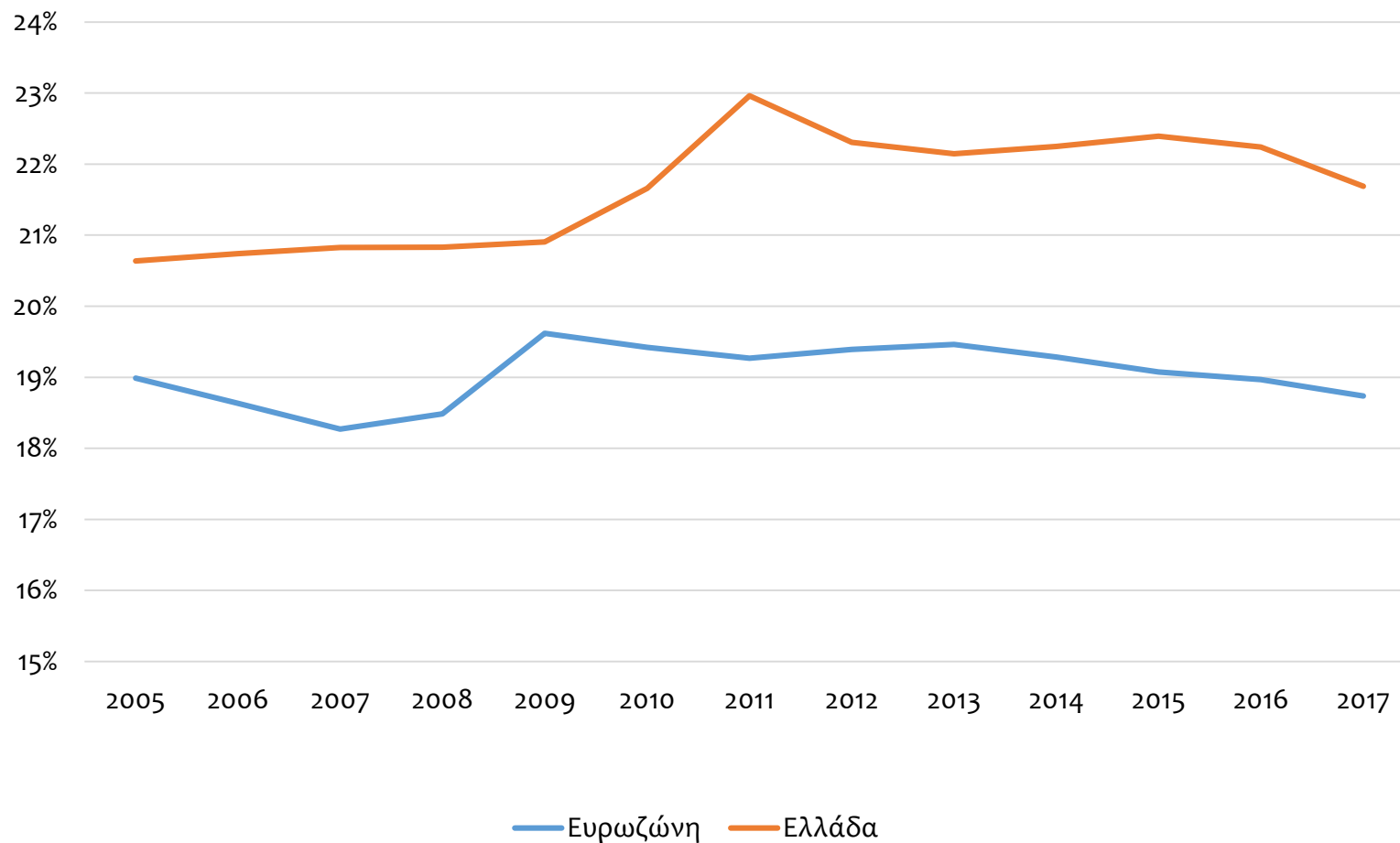

Δημόσια έσοδα, δαπάνη και πρωτογενές ισοζύγιο (% ΑΕΠ)

Συμβολή δημόσιου τομέα στο ΑΕΠ

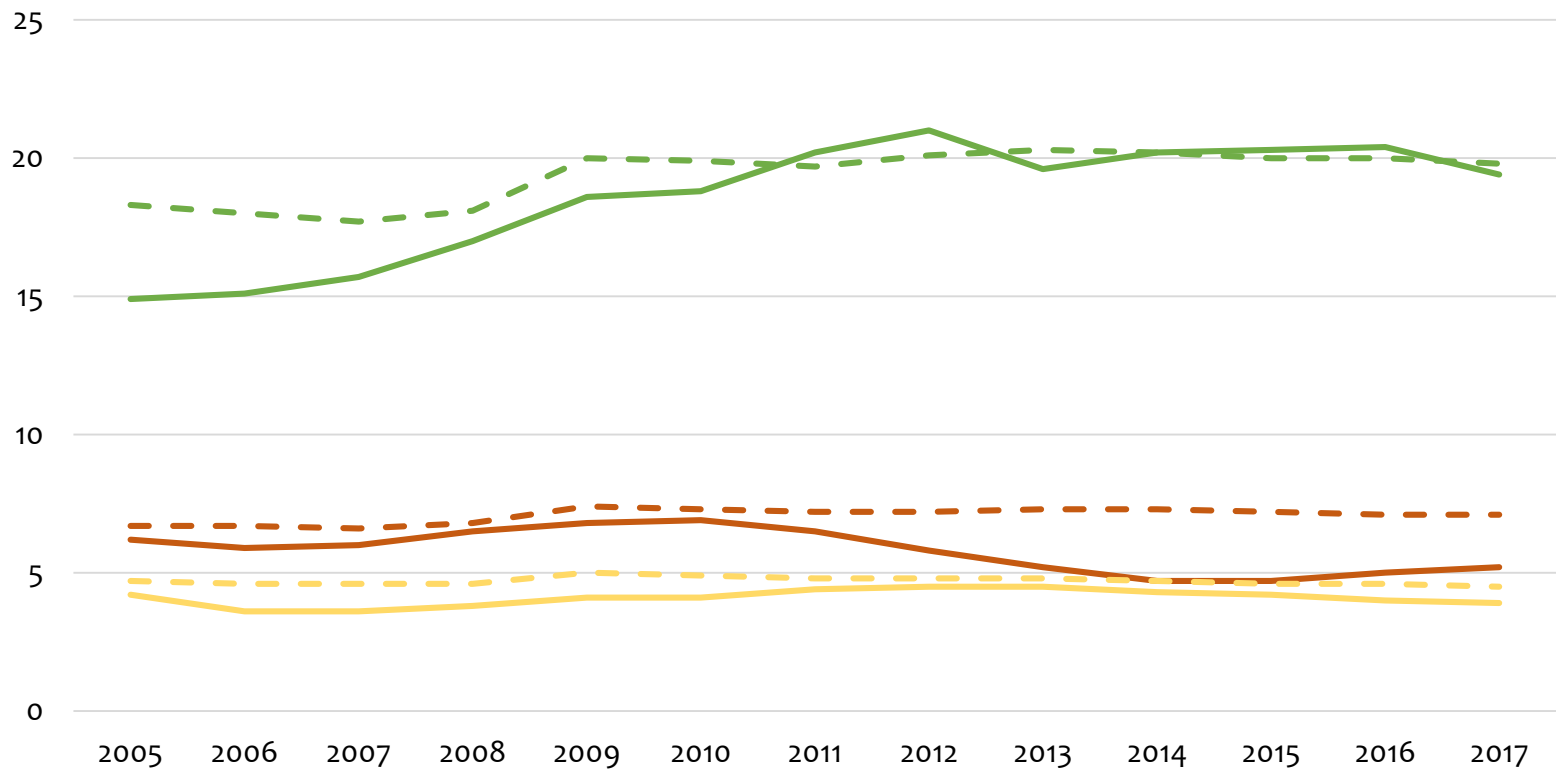
% ΑΕΠ

* Περιλαμβάνει Δημόσια διοίκηση, Άμυνα, Εκπαίδευση, Υγεία και Κοινωνική εργασία
Πηγή: National Accounts, Eurostat

Κατηγορίες κρατικών δαπανών (Ελλάδα – Ευρωζώνη)

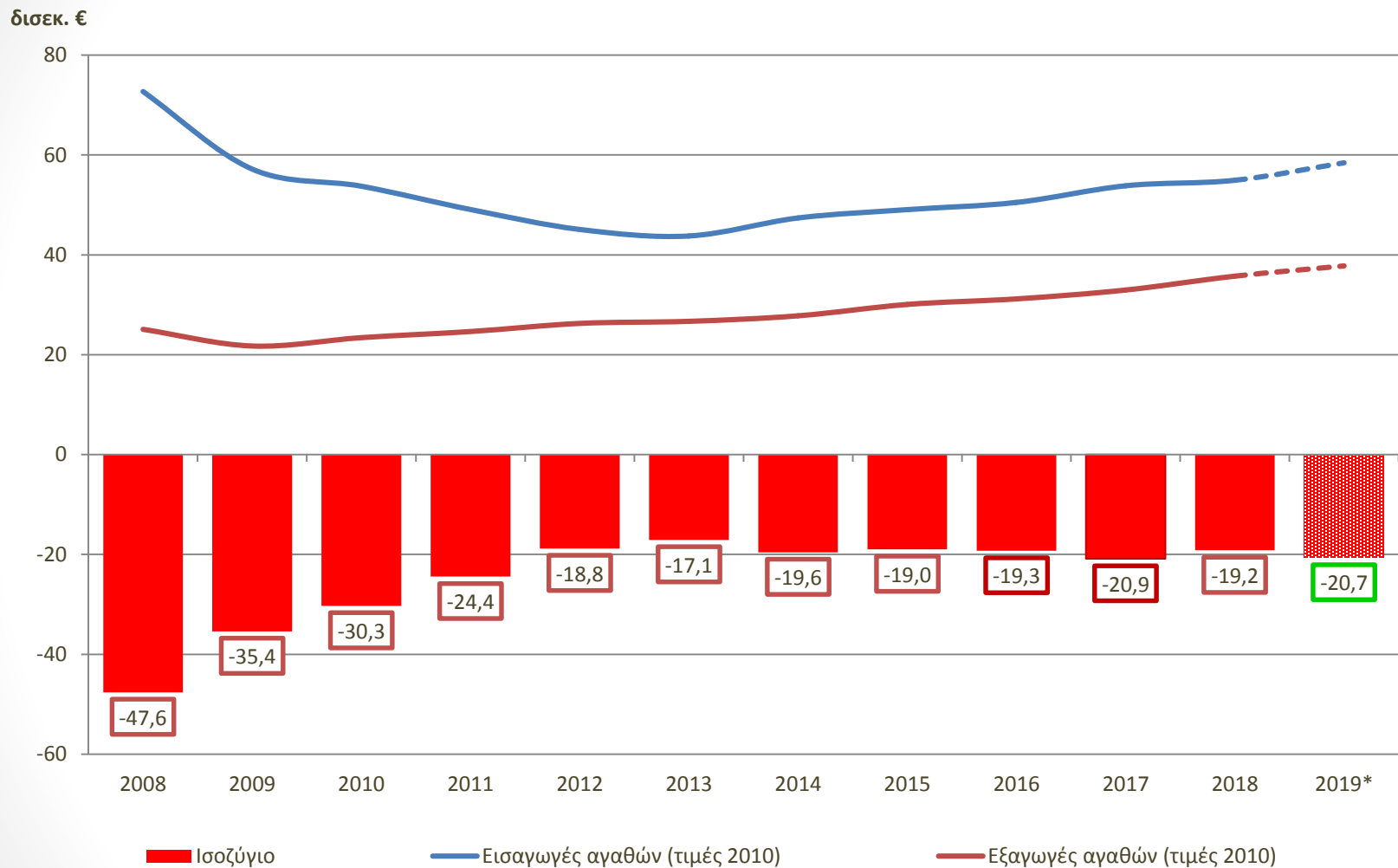
% ΑΕΠ

— Υγεία (Ευρωζώνη)
— Παιδεία (Ευρωζώνη)
— Κοινωνική Προστασία (Ευρωζώνη)

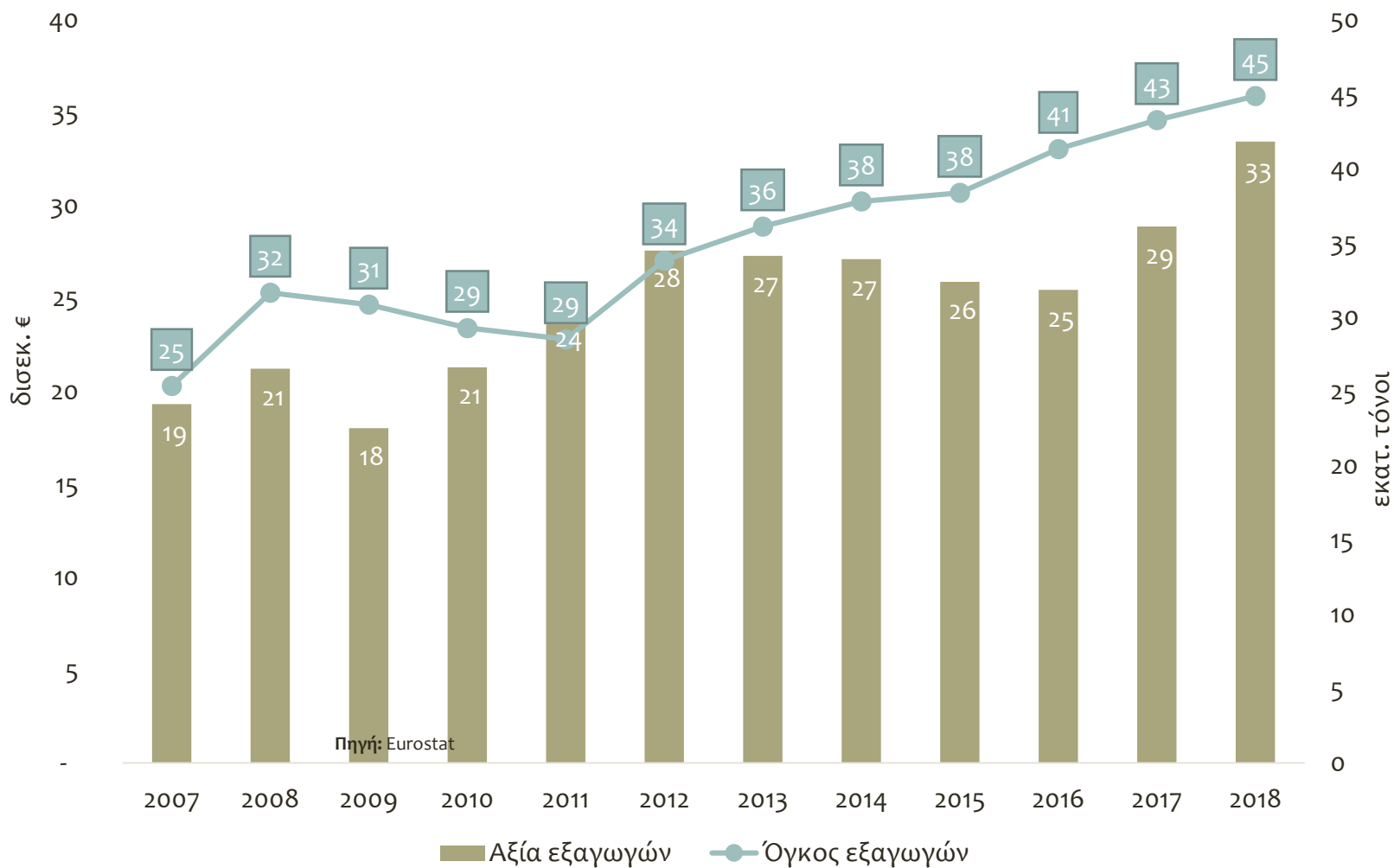
— Υγεία (Ελλάδα)
— Παιδεία (Ελλάδα)
— Κοινωνική Προστασία (Ελλάδα)

Εμπορικό Ισοζύγιο Αγαθών

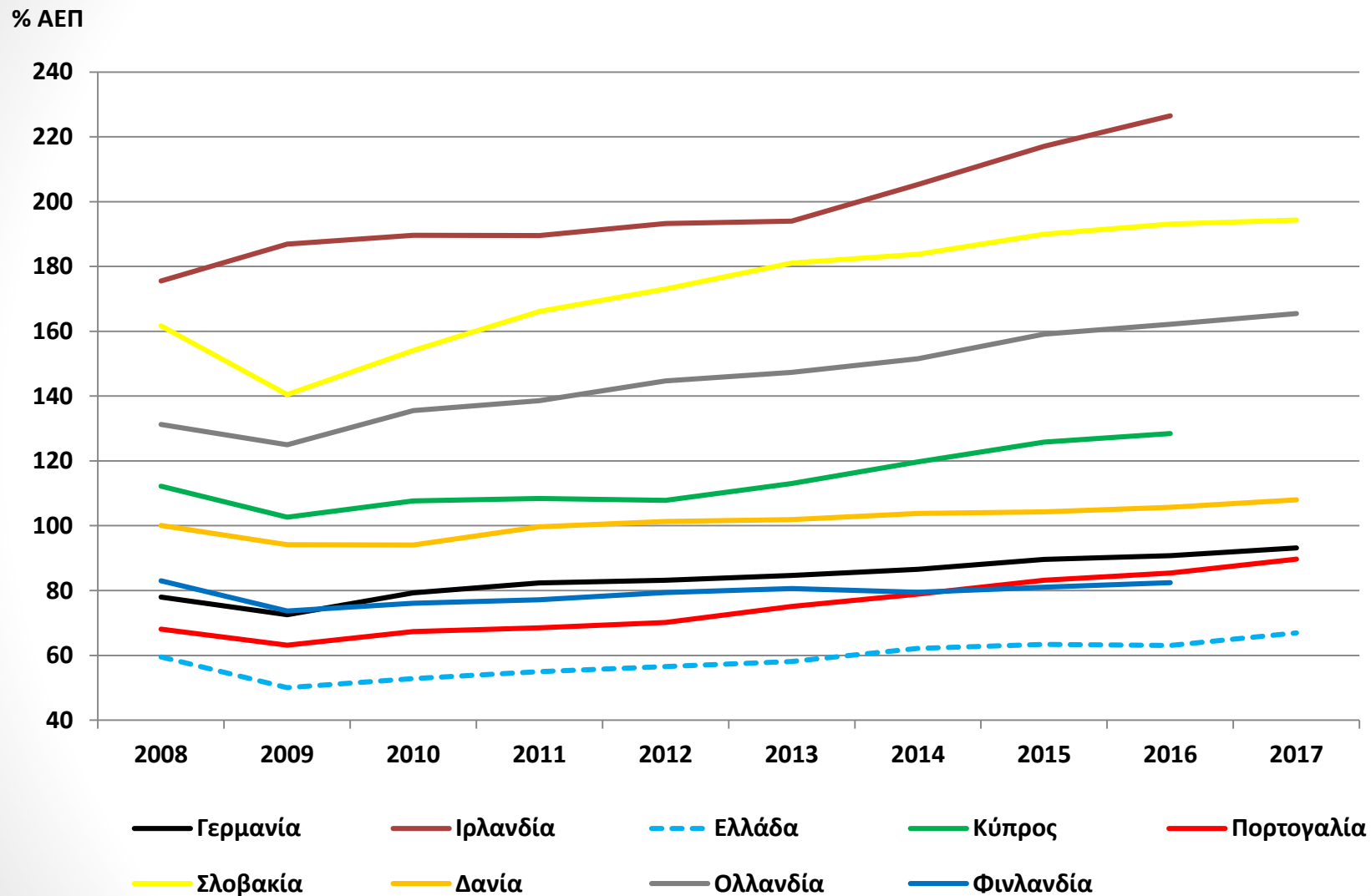
*Προβλέψεις European Economic Forecast, autumn 2018, Ευρ. Επιτροπή
Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Εξαγωγές Αγαθών

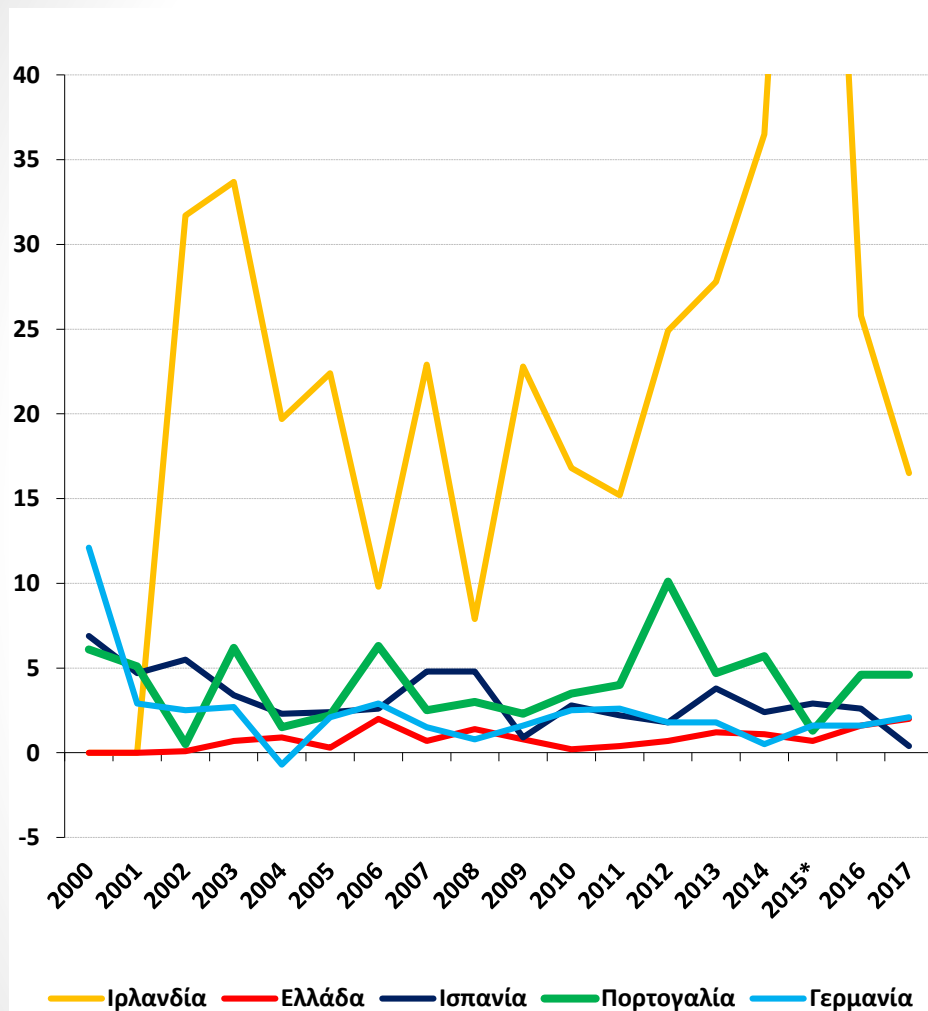

- Μεταβολή στην αξία εξαγωγών, 2007-2018: +73,1%
- Μεταβολή στον όγκο εξαγωγών, 2007-2018: +76,9%

Μια κλειστή οικονομία

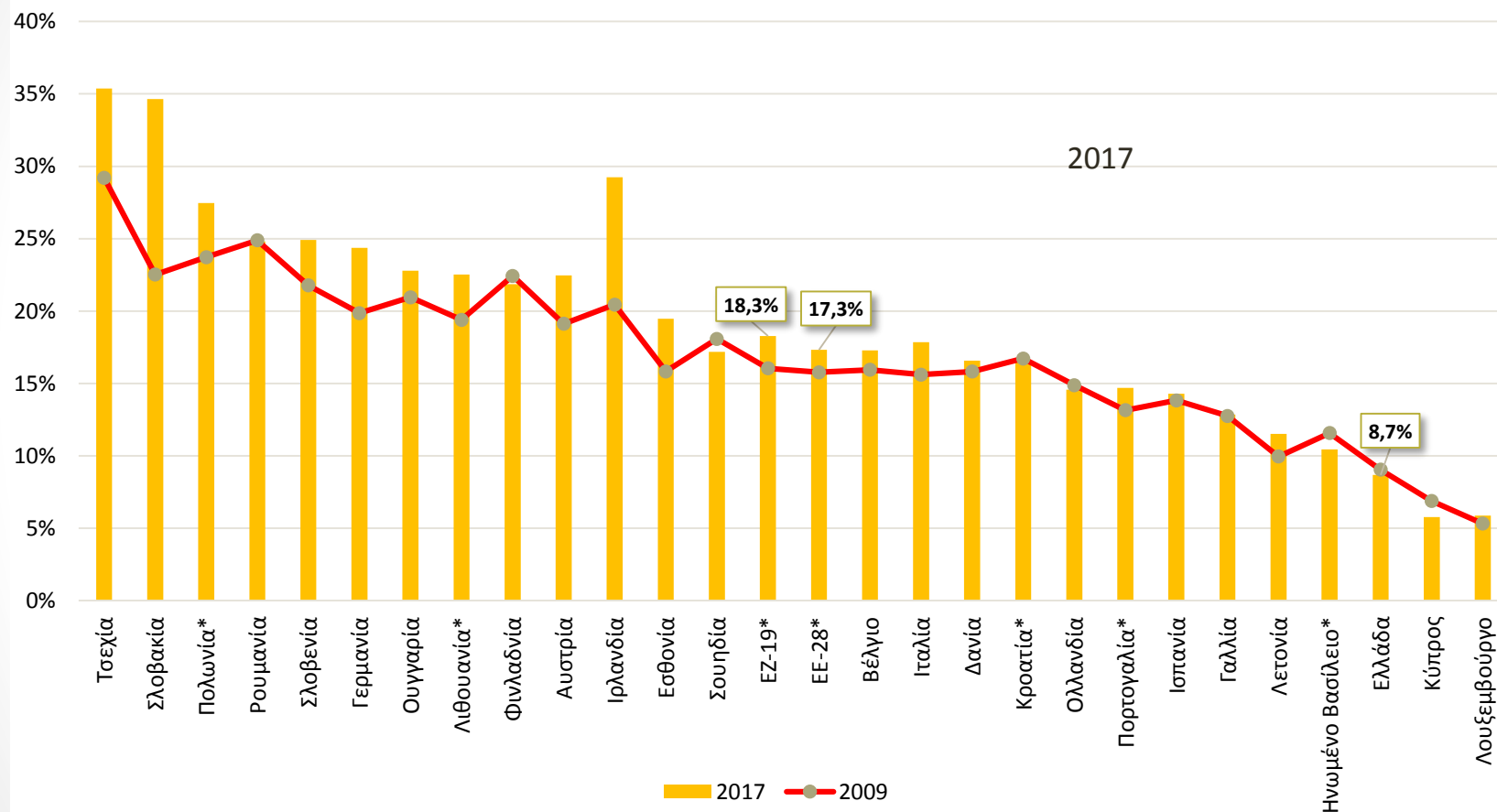
Ξένες άμεσες επενδύσεις

ΞΑΕ (% ΑΕΠ)		
	2000-2008	2009-2017
Γερμανία	3,0%	1,8%
Ιρλανδία	21,2%	29,8%
Ελλάδα	0,9%	1,0%
Ισπανία	4,2%	2,2%
Πορτογαλία	3,7%	4,5%

*Ιρλανδία: 81,7% του ΑΕΠ
Πηγή: Eurostat

Χαμηλό μερίδιο της Μεταποίησης στο ΑΕΠ: 8,7%

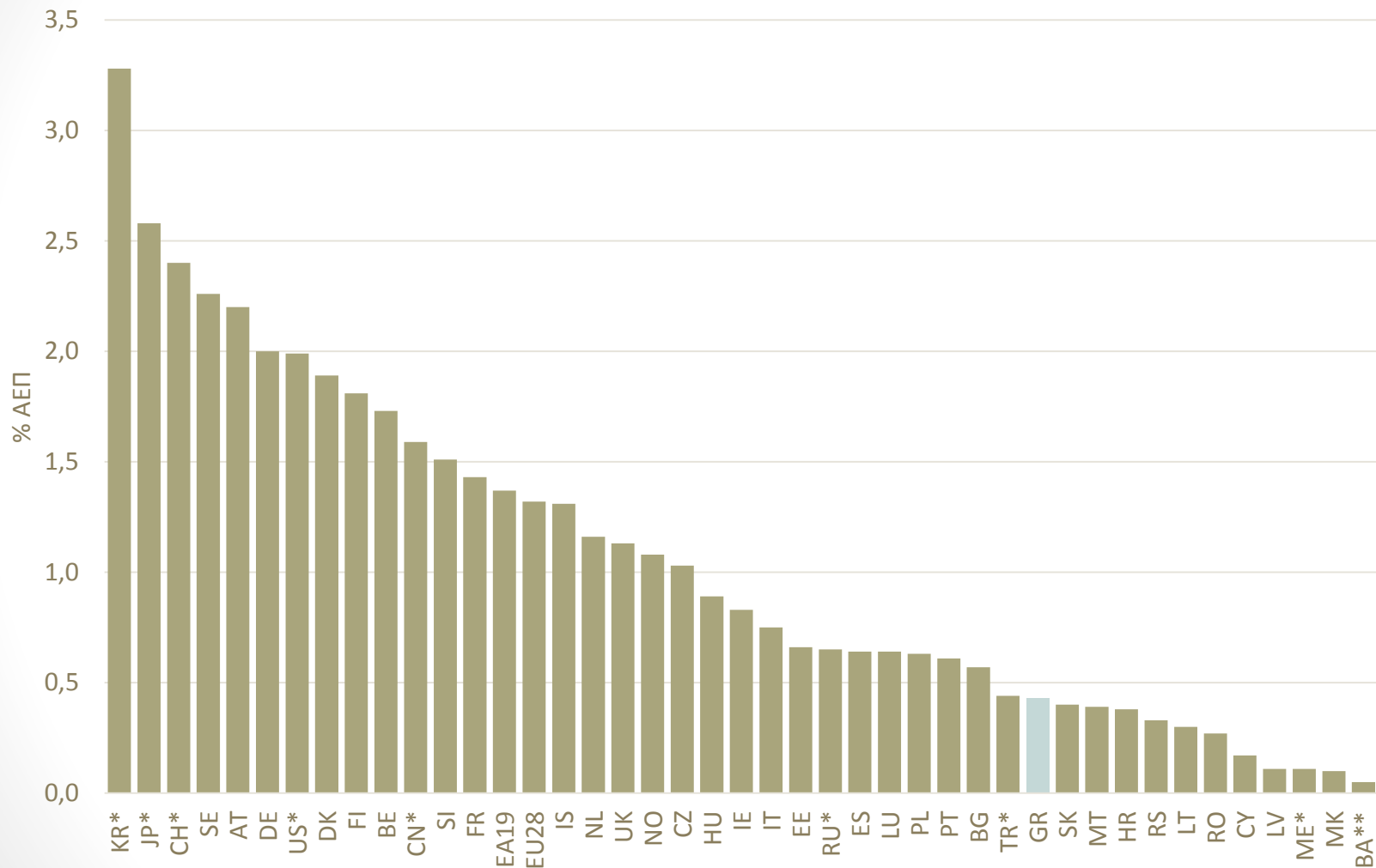

Πηγή: Eurostat-National Accounts

Αυξητικά από το 2015 και μετά

Δαπάνες R&D

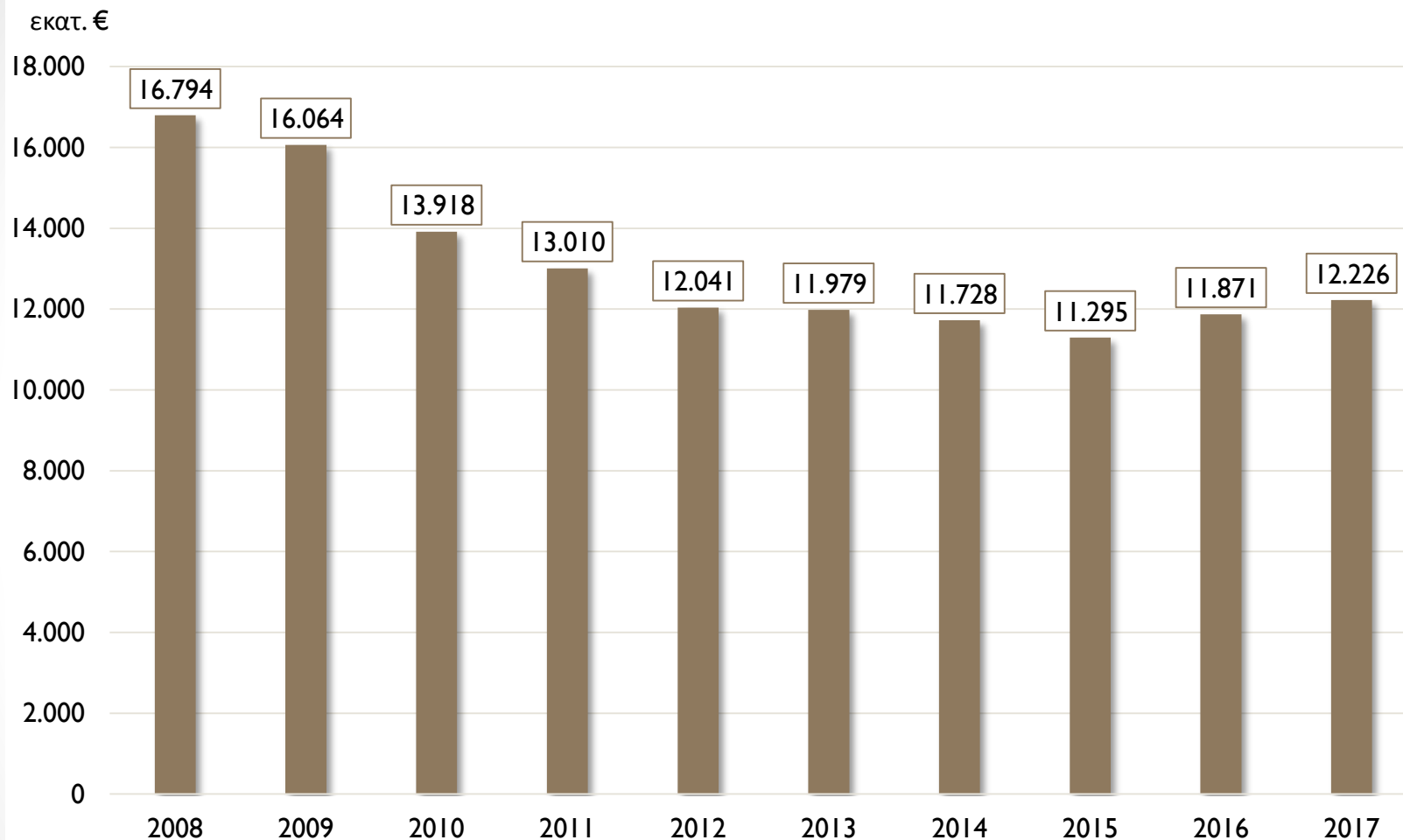
Δαπάνες R&D ιδιωτικού τομέα 2016

Ανάκαμψη δείκτη παραγωγής στη Μεταποίηση 9,9% κατά 2014-2017, ύστερα από σημαντική συρρίκνωσή 2009-2014 (-16,1%)

ΤΟΜΕΑΣ	2009	2014	2017	% 2009-2014	% 2014-2017	% 2009-2017
B05: Εξόρυξη άνθρακα και λιγνίτη	115,1	88,3	66,0	-23,3%	-25,3%	-42,7%
B06: Άντληση αργού πετρελαίου και φυσικού αερίου	70,2	57,5	114,3	-18,1%	98,7%	62,9%
B07: Εξόρυξη μεταλλούχων μεταλλευμάτων	86,1	85,1	83,0	-1,1%	-2,4%	-3,5%
B08: Άλλες εξορυκτικές και λατομικές δραστηριότητες	100,1	83,1	82,5	-16,9%	-0,7%	-17,6%
B: Ορυχεία, λατομεία	107,0	85,7	73,5	-19,9%	-14,3%	-31,3%
C10: Τρόφιμα	104,2	93,9	95,9	-9,9%	2,2%	-8,0%
C11: Ποτά	108,2	86,1	81,5	-20,4%	-5,3%	-24,6%
C12: Καπνός	121,2	98,9	97,9	-18,4%	-1,0%	-19,3%
C13: Κλωστοϋφαντουργία	126,0	60,7	63,6	-51,8%	4,7%	-49,5%
C14: Ένδυση	130,1	62,8	45,9	-51,7%	-27,0%	-64,8%
C15: Δέρμα	158,4	52,7	47,2	-66,7%	-10,5%	-70,2%
C16: Ξύλο	91,4	42,1	43,1	-53,9%	2,3%	-52,9%
C17: Χαρτί	103,5	96,5	98,8	-6,8%	2,4%	-4,5%
C18: Εκτυπώσεις	116,4	57,5	47,3	-50,6%	-17,8%	-59,4%
C19: Οπτάνθρακας, διύλιση πετρελαίου	94,6	118,4	134,4	25,1%	13,5%	42,0%
C20: Χημικά	98,5	91,7	103,3	-6,9%	12,6%	4,8%
C21: Φαρμακευτικά	97,7	98,4	130,2	0,8%	32,3%	33,3%
C22: Καουτσούκ, πλαστικά	107,5	88,6	92,6	-17,6%	4,5%	-13,9%
C23: Μη μεταλλικά ορυκτά	116,6	55,7	62,8	-52,2%	12,7%	-46,1%
C24: Βασικά μέταλλα	89,3	101,8	141,1	14,0%	38,6%	57,9%
C25: Μεταλλικά, εκτός μηχανημάτων και εξοπλισμού	99,8	78,0	85,5	-21,9%	9,6%	-14,4%
C26: Η/Υ, ηλεκτρονικά, οπτικά	136,2	98,9	111,7	-27,4%	13,0%	-18,0%
C27: Κατασκευή ηλεκτρολογικού εξοπλισμού	104,2	63,5	73,2	-39,1%	15,2%	-29,8%
C28: Κατασκευή Μηχανήματα, είδη εξοπλισμού	126,6	84,4	103,0	-33,4%	22,0%	-18,7%
C29: Μηχανοκίνητα οχήματα	101,7	65,7	91,7	-35,4%	39,5%	-9,8%
C30: Εξοπλισμός μεταφορών	154,1	28,5	64,8	-81,5%	127,5%	-57,9%
C31: Έπιπλα	123,4	47,8	51,2	-61,3%	7,2%	-58,5%
C32: Λοιπά μεταποίησης	111,7	81,7	93,0	-26,8%	13,8%	-16,7%
C33: Επισκευή σε Μηχανήματα και εξοπλισμός	129,6	73,1	60,3	-43,6%	-17,6%	-53,5%
C: ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	105,3	88,4	97,2	-16,1%	9,9%	-7,7%

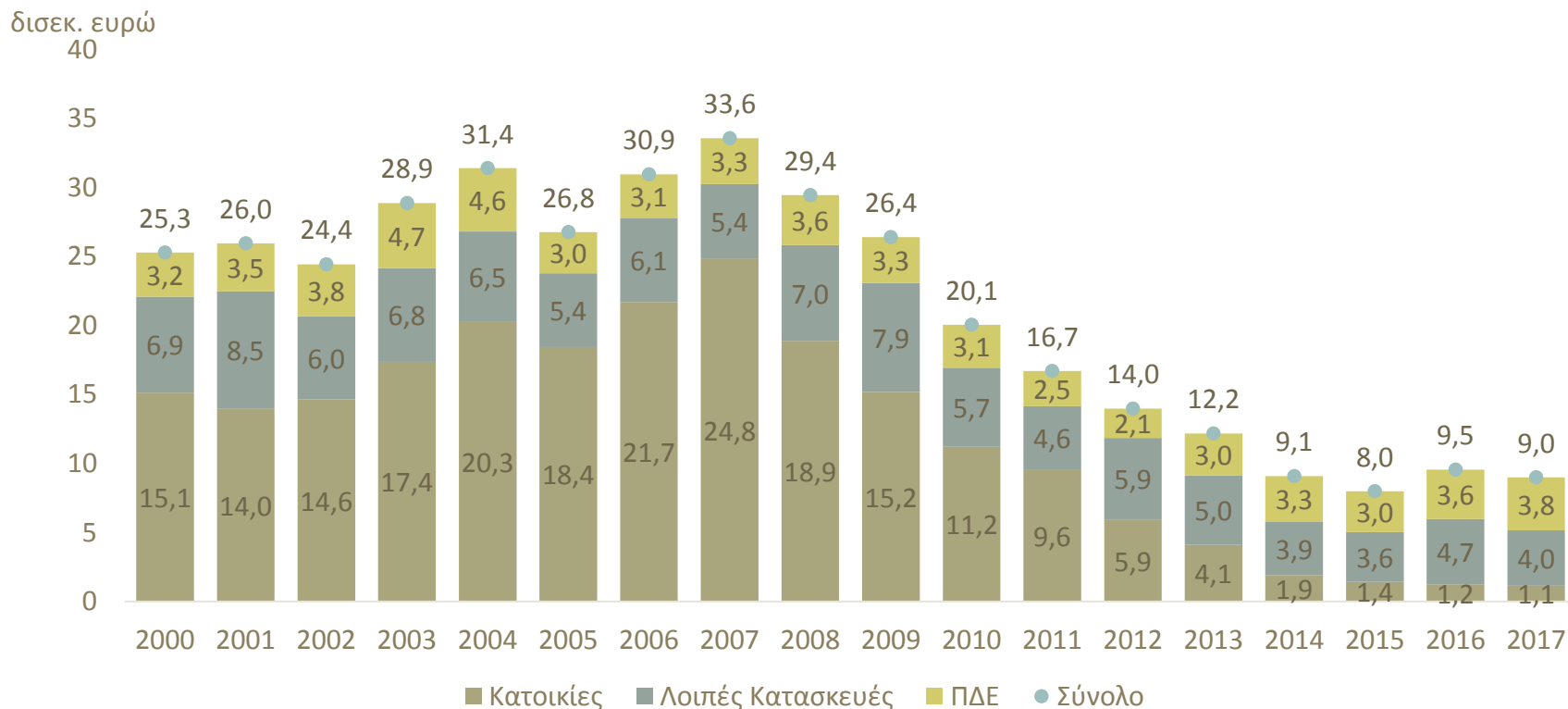
Επενδύσεις Μεταποίησης

Μείωση επενδύσεων στη Μεταποίηση την περίοδο 2008-2015 κατά 32,7%

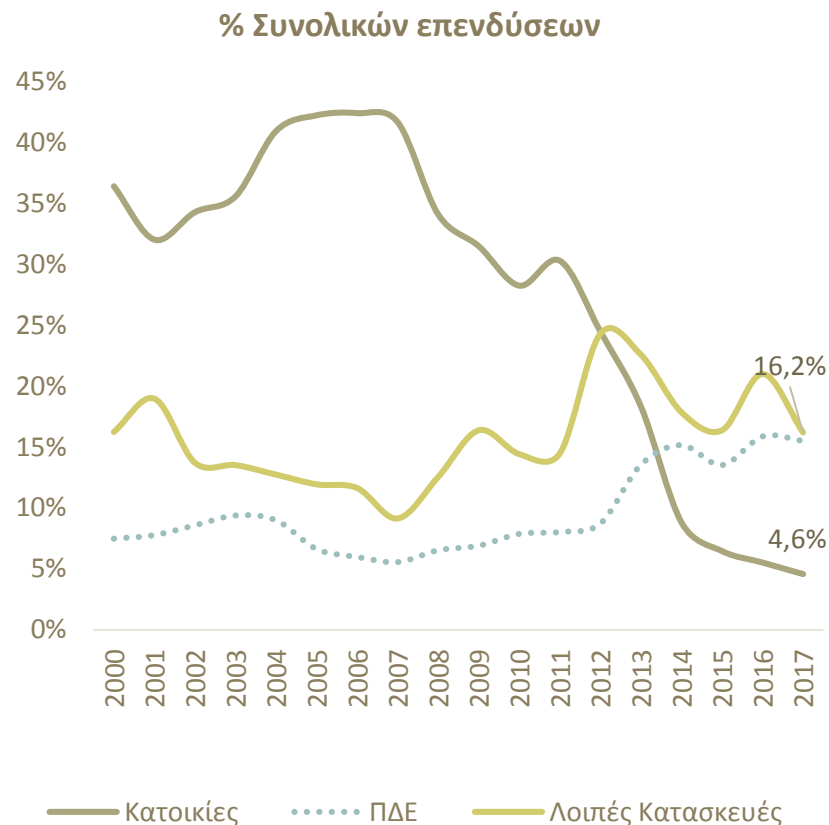
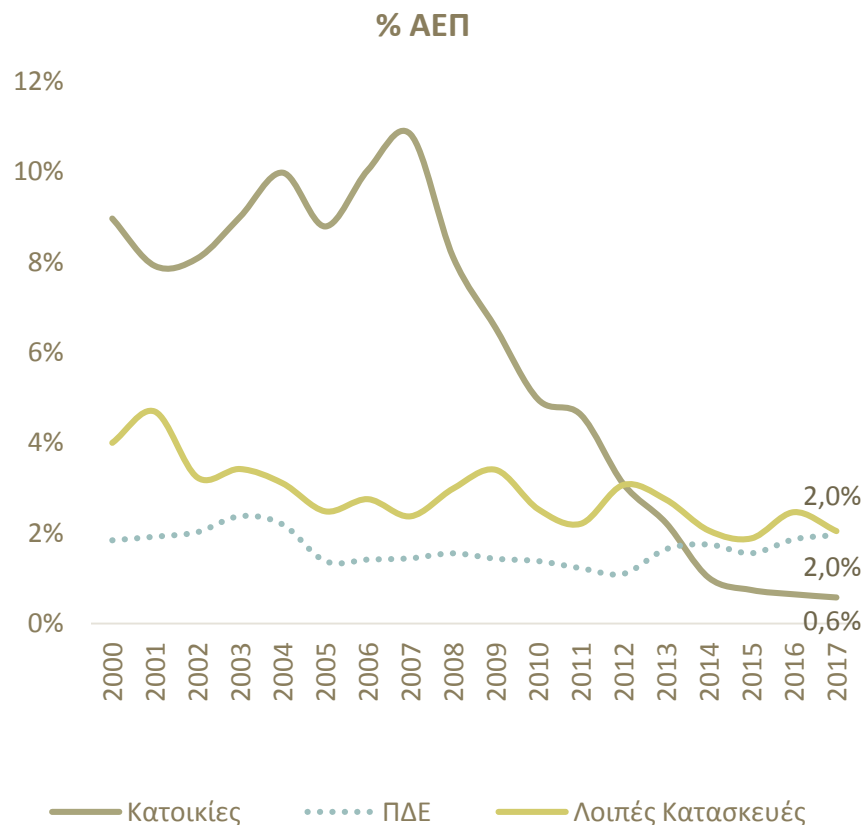
Ανάκαμψη έκτοτε στα €12,3 δισεκ. το 2017 (+8,2% σε σχέση με το 2015)

Η συνολική επενδυτική δαπάνη για κατασκευαστικά έργα μειώθηκε από €33,6 δισ. το 2007 σε €9,0 δισ. το 2017 – βρίσκεται δηλαδή στο ¼ του επιπέδου του 2007

- Οι ετήσιες επενδύσεις σε κατοικίες υποχώρησαν κατά 95,4% και διαμορφώθηκαν το 2017 σε 1,1 δισ., έναντι €24,8 δισ. το 2007.
- Επομένως, σχεδόν το σύνολο της πτώσης των συνολικών επενδύσεων για κατασκευαστικά έργα οφείλεται στη συρρίκνωση των επενδύσεων σε κατοικίες

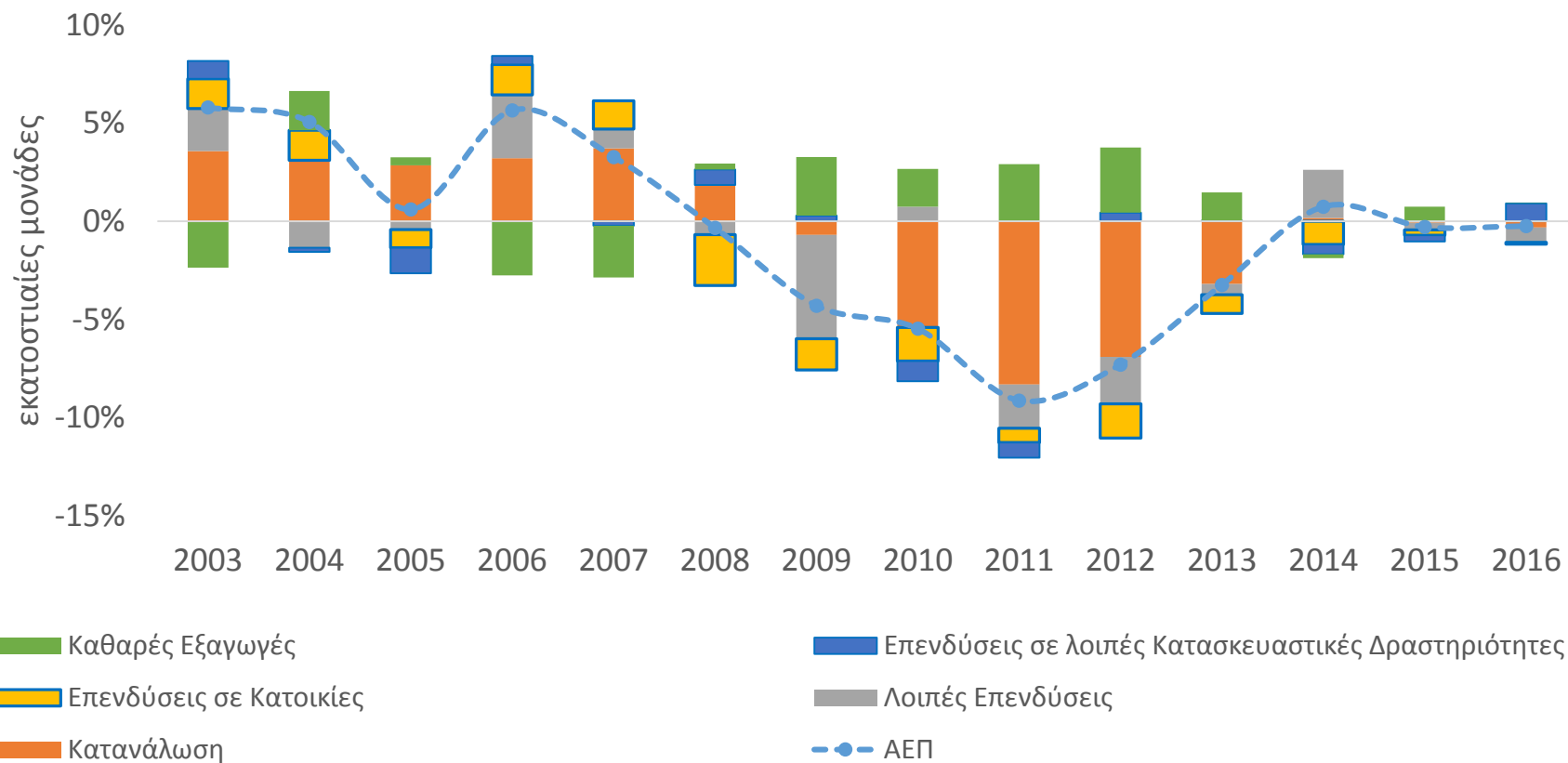
Οι επενδύσεις σε κατοικίες αντιστοιχούσαν το 2017 στο 0,6% του ΑΕΠ, έναντι 10,8% το 2007, ενώ οι επενδύσεις σε λοιπές κατασκευές διαμορφώθηκαν κοντά στο 2,0% το 2017, όπως και το ΠΔΕ

Η πτώση στις επενδύσεις σε κατοικίες περιόρισε το μερίδιό τους στις συνολικές επενδύσεις από 41,6% το 2007 σε μόλις 4,6% το 2017

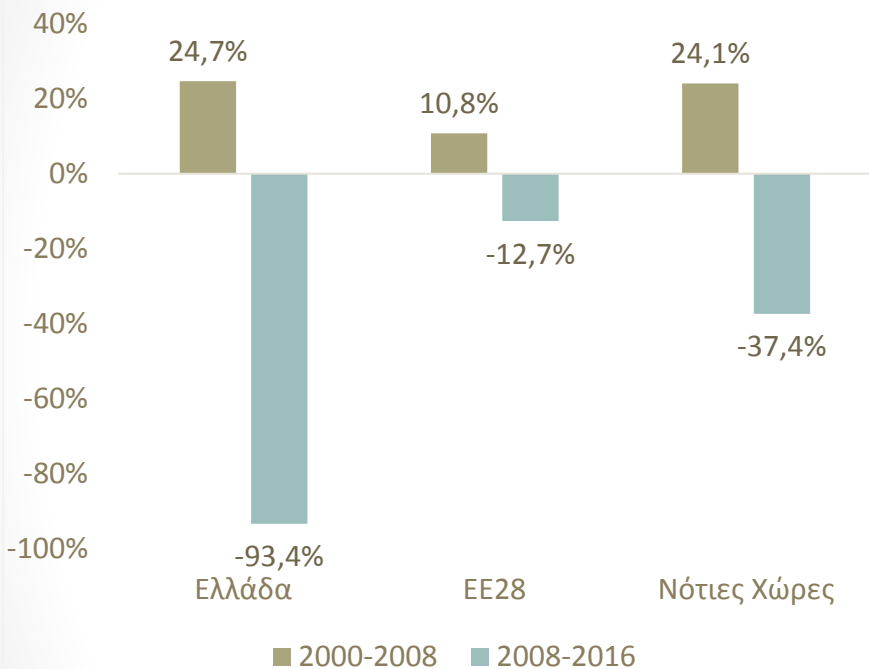
Οι επενδύσεις σε κατοικίες λειτουργούσαν ενισχυτικά στο ΑΕΠ τα περισσότερα έτη πριν το 2007, ωστόσο μετά το 2008 η μείωσή τους συνέβαλε αρνητικά στη διαμόρφωση του ΑΕΠ, επιταχύνοντας την πτώση του

Επίδραση των συνιστωσών του ΑΕΠ στον ρυθμό μεγέθυνσης της ελληνικής οικονομίας, 2003-2016

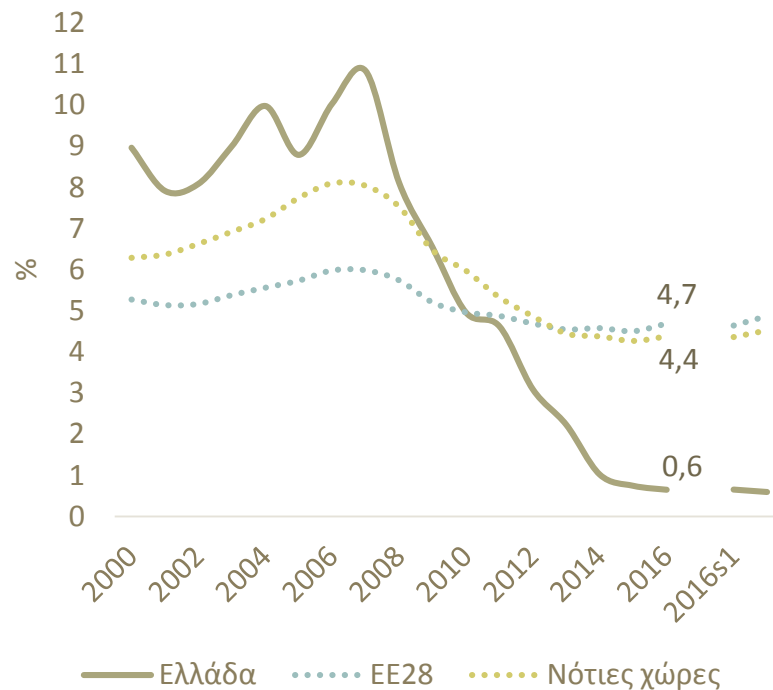

Η ύφεση επηρέασε τις επενδύσεις σε κατοικίες σε όλη την Ευρώπη, ωστόσο η πτώση τους στην Ελλάδα ήταν τριπλάσια

Μεταβολή Επενδύσεων σε κατοικίες

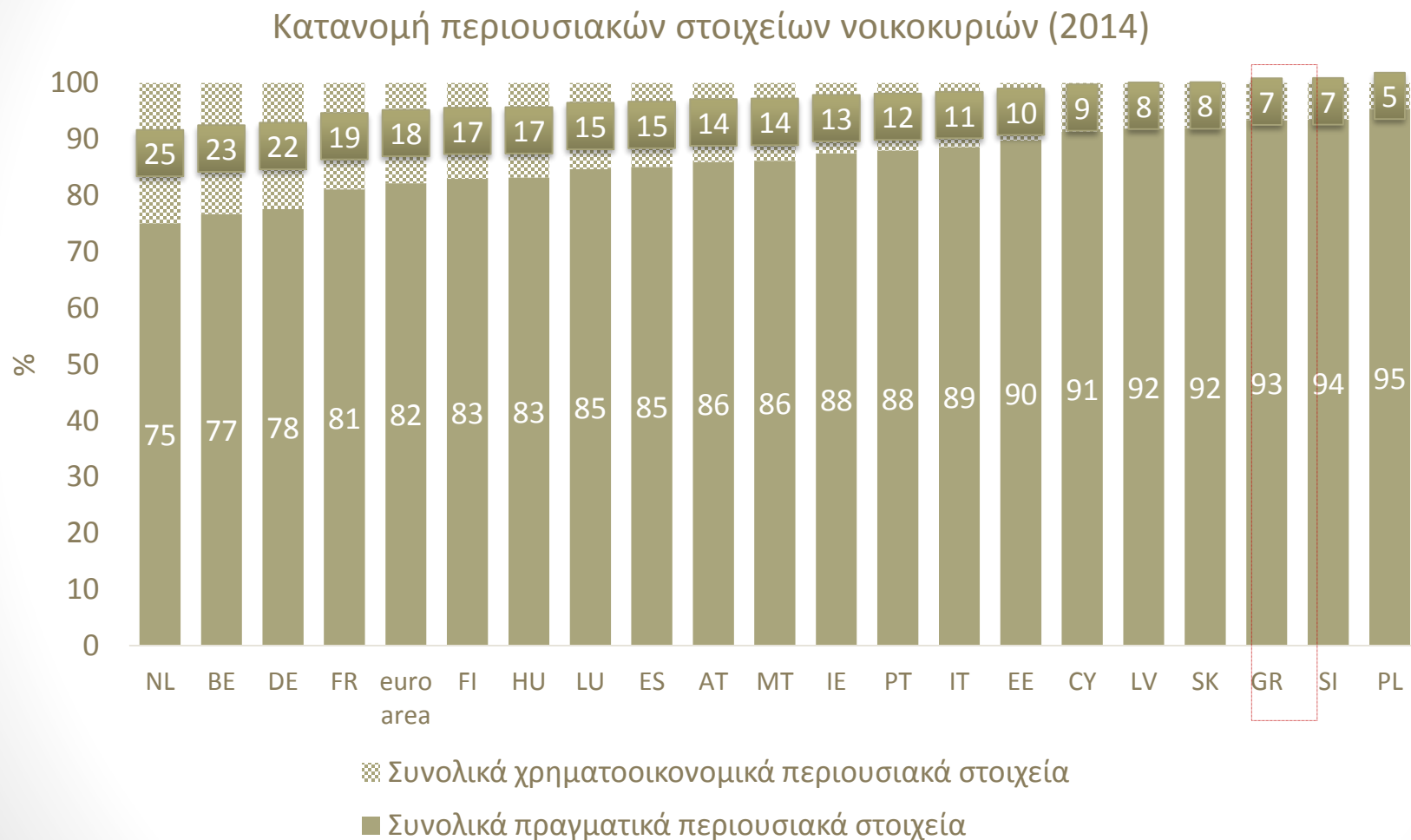

Επενδύσεις σε κατοικίες (% ΑΕΠ)

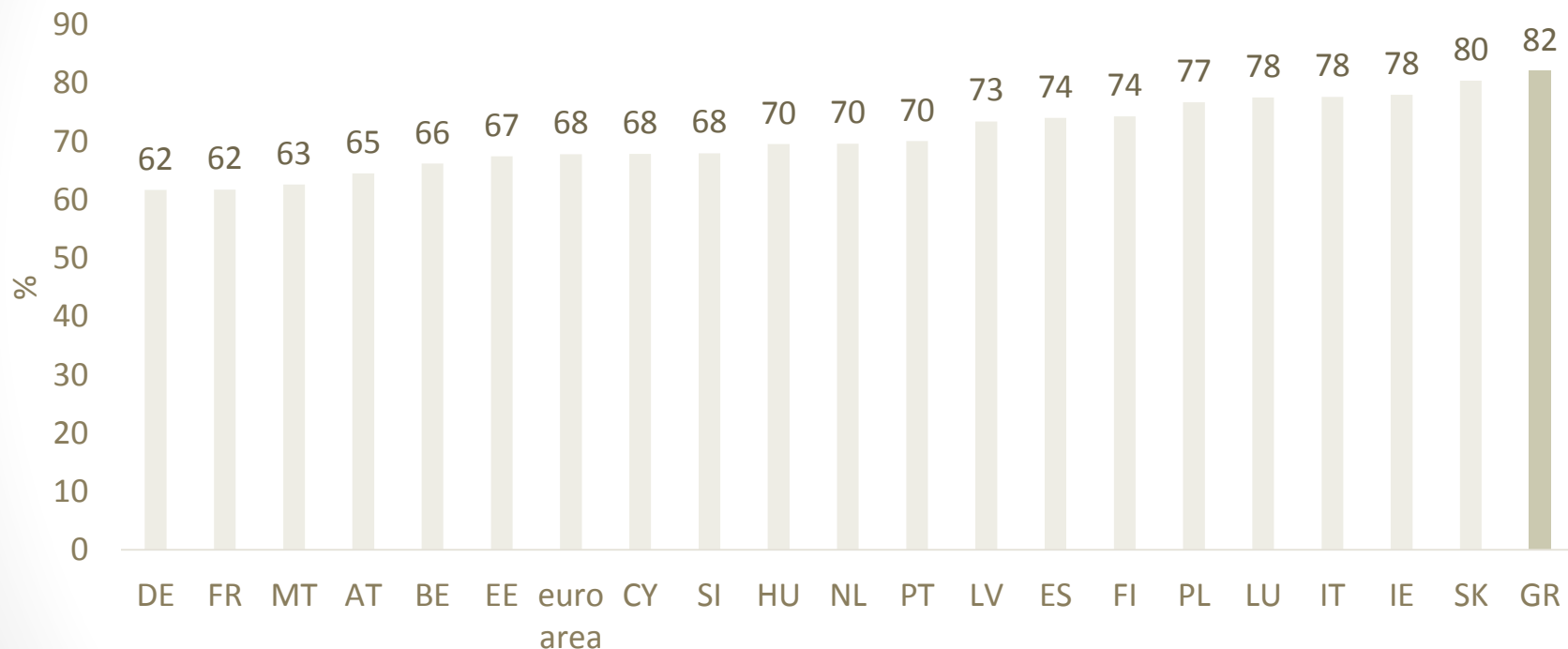
- Σε ΕΕ28 και Νότιες Χώρες* η πτώση των επενδύσεων «διόρθωσε» την άνοδο μέχρι το 2008
- Η προσέγγιση του μέσου όρου των Νοτίων Χωρών για το 2016 (4,4%) απαιτεί περίπου επιπλέον 6,5 δισεκ. ευρώ επενδύσεων σε κατοικίες σε ετήσια βάση

Η πλειονότητα των περιουσιακών στοιχείων των νοικοκυριών στην Ελλάδα αποτελείται από πραγματικά στοιχεία και το διάμεσο νοικοκυριό έχει εξαιρετικά περιορισμένα ρευστά στοιχεία

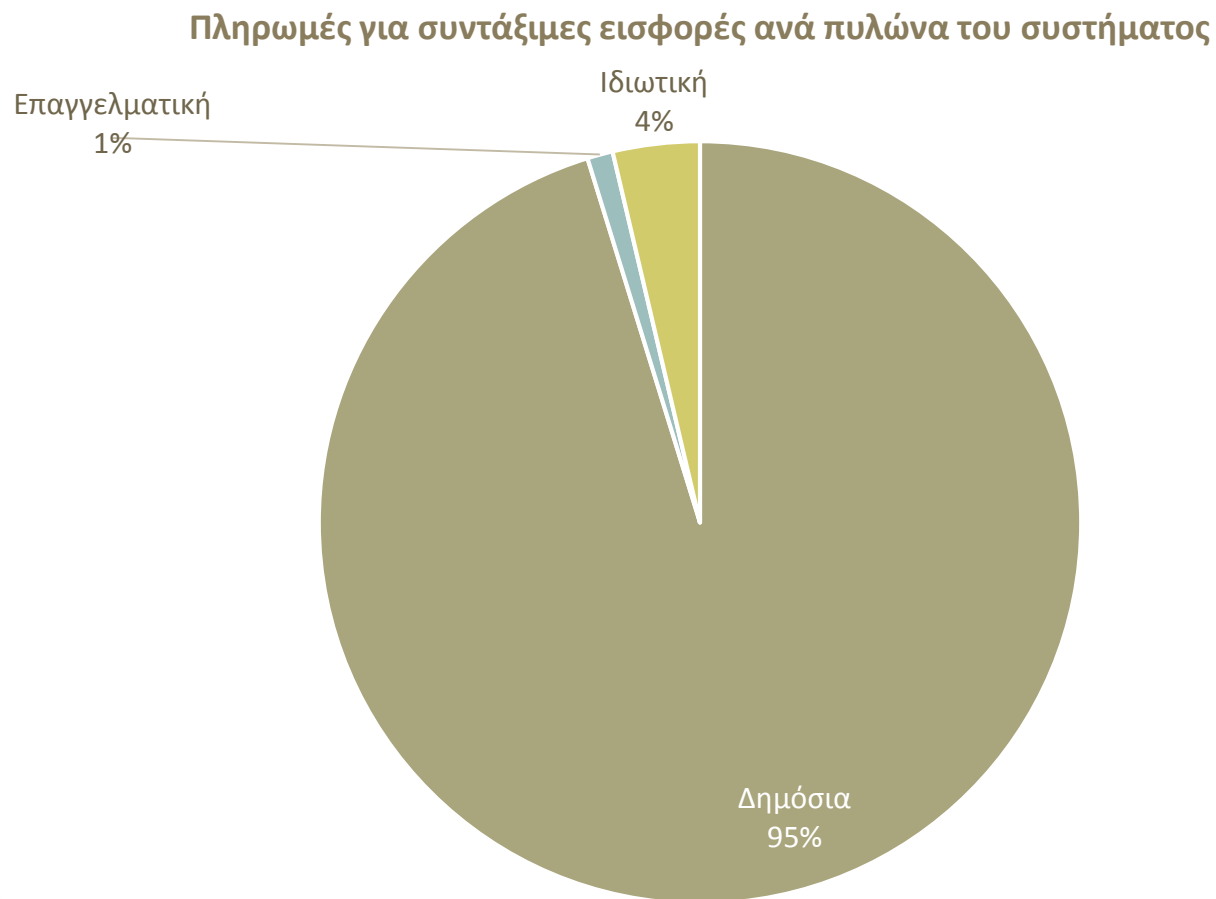
Η αξία των ακινήτων αποτελεί το 82% της αξίας του συνόλου των περιουσιακών στοιχείων του διάμεσου νοικοκυριού στην Ελλάδα – Η υψηλότερη τιμή στην Ευρωζώνη

Ποσοστό αξίας ακινήτων επί των συνολικών περιουσιακών στοιχείων των νοικοκυριών

Η κατανομή των περιουσιακών στοιχείων αντανακλά τη διαχρονική προτίμηση για τοποθέτηση των αποταμιεύσεων των ελληνικών νοικοκυριών σε ακίνητα

Πολύ μικρό το μέγεθος των κεφαλαιοποιητικών πυλώνων του συνταξιοδοτικού συστήματος στην Ελλάδα σήμερα

Πηγή: TEA, ΕΑΕΕ

Απουσιάζει ο υποχρεωτικός συμπληρωματικός κεφαλαιοποιητικός πυλώνας, ενώ παραμένει ιδιαίτερα υψηλή η έκθεση στον δημοσιονομικό και στον δημογραφικό κίνδυνο

Προοπτικές

- Συνολική δυναμική ανάπτυξης
- Σύστημα ασφάλισης
- Σύστημα φορολογίας
- Σύστημα εκπαίδευσης